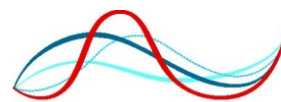

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

STRATEGIJA RAZVITKA SLUŽBENE STATISTIKE REPUBLIKE HRVATSKE 2013. – 2022.

Zagreb, siječanj 2013.

UVOD

Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022. razvojni je dokument koji definira temeljna načela za izradu objektivnih, pouzdanih i pravodobnih službenih podataka o gospodarskim i društvenim kretanjima u Republici Hrvatskoj. Strategija upućuje na smjer kojim želimo ići i razvijati se. Ona određuje misiju, viziju, opće i pojedinačne ciljeve usmjerene na razvoj hrvatskoga statističkog sustava u nadolazećim godinama te određuje prioritete.

Strategija se temelji na relevantnim propisima Republike Hrvatske, ali i propisima Europske unije vezanim za poslove službene statistike te se njome dodatno nastoje stvoriti preduvjeti za prihvaćanje najboljih međunarodnih iskustava u izgradnji učinkovitog, kvalitetnog i pouzdanoga statističkog sustava.

Jedan od glavnih strateških ciljeva hrvatskog gospodarstva u nadolazećem razdoblju odnosi se na povećanje međunarodne konkurentnosti što će omogućiti ostvarenje bržeg gospodarskog rasta i razvoja, povećanje zapošljavanja te rasta životnog standarda. Postojanje kvalitetnih i pravodobnih statističkih podataka nužno je za osmišljavanje mjera ekonomske i socijalne politike vezanih za ostvarenje zadanih ciljeva i praćenje učinaka mjera pojedinih politika. Ulaskom u Europsku uniju, osim nacionalnih razvojnih ciljeva, Republika Hrvatska ulagat će napore i u ostvarenje zajedničkih strateških ciljeva EU-a, što predstavlja dodatni izazov u pogledu kvalitete i strukturnih obilježja statističkih podataka.

Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022. jasno definira ciljeve i prioritete koje će hrvatski statistički sustav s Državnim zavodom za statistiku kao glavnim nositeljem, diseminatorom i koordinatorom svojim programima provoditi u navedenome vremenskom okviru. Uz Državni zavod za statistiku kao glavnog nositelja i predstavnika nacionalnoga statističkog sustava pred europskim i međunarodnim tijelima nadležnim za statistiku, Strategija je usmjerena i na sve ostale nositelje službene statistike koji su navedeni u Programu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

Strategija razvitka službene statistike određuje dugoročne ciljeve polazeći od zatečenog stanja, potreba i zahtjeva korisnika te predviđene dinamike razvoja. Zbog promjena u društvu koje zahtijevaju pravodoban razvoj pojedinih područja statistike ili jasno iskazanih potreba za novim statističkim pokazateljima Strategija ostavlja mogućnost za eventualne revizije čak i prije kraja razdoblja na koje se odnosi.

Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022. prihvaćena je 24. svibnja 2013. na 8. sjednici Hrvatskog sabora te je objavljena u Narodnim novinama br. 69/13. od 10. lipnja 2013. (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_69_1364.html).

Marko Krištof
ravnatelj Državnog zavoda za statistiku

Sadržaj

UVOD	2
1. Uloga i važnost Strategije razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022.	4
2. Pravna osnova, organizacija i temeljna načela službene statistike	6
2.1. Pravna osnova i organizacija statističkog sustava Republike Hrvatske	6
2.2. Temeljna statistička načela	7
2.3. Glavni zadaci hrvatskoga statističkog sustava	8
3. Strateške odrednice	8
3.1. Misija	8
3.2. Vizija i vrijednosti	9
3.3. Od strategije do rezultata	9
4. Opći strateški ciljevi i podciljevi hrvatskoga statističkog sustava	12
4.1. Jačati statistički sustav sustavnom primjenom pravnog okvira i kontinuiranim usklađivanjem s nacionalnim i međunarodnim potrebama i zahtjevima	12
4.2. Osigurati kvalitetne i harmonizirane službene statističke podatke svim korisnicima što će omogućiti formuliranje, praćenje i vrednovanje mjera u sklopu politika koje provode Hrvatska i Europska unija	12
4.3. Učinkovita organizacija hrvatskog sustava službene statistike te unapređenje sustava prikupljanja, obrade i objave podataka koji će se temeljiti na suvremenim metodama	13
4.4. Povećati razinu uključenosti korisnika u proces definiranja aktivnosti i dostupnost rezultata statističkih aktivnosti uz dosljednu primjenu zaštite povjerljivih podataka	14
4.5. Jačati suradnju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama, poboljšati ugled sudionika hrvatskoga statističkog sustava	14
4.6. Jačati kvalitetu i pravodobnost objavljivanja statističkih podataka	14
4.7. Postići održivost i razvoj sustava službene statistike Republike Hrvatske pravodobnim i kontinuiranim osiguravanjem i razvojem ljudskih potencijala te funkcionalnosti organizacije rada	15
5. Strateški ciljevi po pojedinim područjima hrvatskoga statističkog sustava	15
5.1. Demografske i društvene statistike	15
5.2. Makroekonomske statistike	17
5.3. Poslovne statistike	19
5.4. Statistika poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.....	22
5.5. Statistika za više područja	23
5.6. Podrška statističkom outputu	25
DODATAK I. Povijest hrvatskoga statističkog sustava	27
DODATAK II. Kodeks prakse europske statistike	28

1. Uloga i važnost Strategije razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022.

Razvoj i unapređenje statističkog sustava

Potkraj 2003. prvi je put predstavljena Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske koja se odnosila na razdoblje od 2004. do 2012. Paralelno s kontinuiranim razvojem i unapređenjem statističkog sustava te procesom usklađivanja hrvatskoga statističkog sustava s europskim pojavila se i potreba za novim strateškim dokumentom koji bi, uz postojeća statistička područja, obuhvatio i ona koja se tek trebaju početi razvijati i primjenjivati, ali i zacrtao ciljeve povezane s daljnjim unapređivanjem statističkog sustava.

Uloga Strategije

Uloga Strategije nije jednoznačna: ona usmjerava rad statističkog sustava prema postizanju najvažnijih općih i pojedinačnih ciljeva u navedenome vremenskom okviru, ali istodobno služi za predstavljanje institucije građanima i javnosti. Široj javnosti daje odgovore na pitanja o ulozi statističkog sustava i njegovu doprinosu razvoju društva i/ili gospodarstva.

Pravna osnova

Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022. temelji se na relevantnim propisima Republike Hrvatske i međunarodnim propisima povezanim s poslovima službene statistike. Potreba za izradom nove strategije proizlazi iz pravne osnove definirane sljedećim dokumentima:

- Prema Zakonu o službenoj statistici¹, izrada Programa statističkih aktivnosti Republike Hrvatske i Godišnjega provedbenog plana trebaju se temeljiti na Strategiji. Dosadašnja Strategija završava s 2012.
- Usklađivanje s europskom regulativom donesenom nakon što je Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2004. – 2012. stupila na snagu
 - Uredba (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim statistikama kojom se stavljaju van snage Uredba (EZ, Euratoma) br. 1101/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavi podataka koji podliježu obvezi čuvanja tajne Statističkom uredu Europskih zajednica, Uredba Vijeća (EZ) br. 322/97 o statistikama Zajednice i Odluka Vijeća br. 89/382/EEZ, Euratoma o osnivanju Odbora za statističke programe Europskih zajednica²

¹ Zakon o službenoj statistici (NN, br. 103/03., 75/09. i 59/12.)

² *Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities*

– Uredba o Europskome statističkom programu 2013. – 2017.³

- Inkorporiranje novih strateških dokumenata europske statistike u nacionalnu strategiju zbog očekivanog ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013., čime hrvatski statistički sustav postaje dio europskoga statističkog sustava, što implicira promjenu uloge službene statistike iz nacionalne u europsku statistiku, koja je izrazito važna za razvoj, provedbu, promatranje i vrednovanje politika EU-a:
 - Kodeks prakse europske statistike⁴
 - Priopćenje Europske komisije o metodama proizvodnje europske statistike: vizija za sljedeće desetljeće⁵
 - Priopćenje Europske komisije o strateškom okviru za upravljanje kvalitetom europske statistike⁶.

Prilagodba promjenama u okruženju

Osim zahtjeva temeljenih na pravnim propisima, cilj Strategije je i redefiniranje općih i posebnih ciljeva u skladu s promjenama u okruženju.

Hrvatski statistički sustav u prethodnom je razdoblju, te u razdoblju pristupnih pregovora za članstvo Republike Hrvatske u EU, znatno unaprijeđen i harmoniziran sa zakonodavstvom i standardima EU-a. Potrebno je redefinirati prioritete kako bi se u razdoblju obuhvaćenome Strategijom hrvatska statistika nastavila usklađivati sa zahtjevima Europske unije, ali i najboljom europskom praksom.

Posljednjih su se godina tehnološki napredak i zahtjevi korisnika znatno promijenili, što se mora nužno odraziti i na prirodu statističkih istraživanja tako da se pred statistiku, osim kriterija za visoku kvalitetu podataka, stavljaju i novi izazovi koji proizlaze iz promjene pristupa proizvodnji statistike i rastućih zahtjeva za složenim višedimenzionalnim bazama podataka.

Pojava novih sudionika na tržištu informacija pojačava zahtjeve za objavom podataka vrhunske kvalitete, ali i pravodobnosti u objavi podataka kako bi službeni statistički podaci i dalje ostali prioritetan izvor podataka.

Proračunska ograničenja postavljaju dodatni zahtjev za što većom troškovnom učinkovitošću pri prikupljanju i obradi podataka, što zahtijeva preispitivanje optimalnosti postojećih metoda prikupljanja podataka i potencijalnu zamjenu s troškovno učinkovitijim metodama koristeći se suvremenim informacijsko-komunikacijskim rješenjima i, gdje god je to moguće, većom primjenom administrativnih izvora

³ *Regulation (EU) No 99/2013 of the European Parliament and of the Council on the European statistical programme 2013-2017*

⁴ *European Statistics Code of Practice for the National and Community Statistical Authorities, revised version adopted by European Statistical System Committee 28th of September 2011*

⁵ *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the production method of EU statistics: a vision for the next decade, COM(2009) 404 final*

⁶ *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: Towards robust quality management for European Statistics, COM(2011) 211 final*

podataka vodeći računa o tome da se pritom ne smanjuje kvaliteta podataka.

Nova strategija polazi od Strategije razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2004. – 2012., na temelju koje je hrvatski statistički sustav znatno unaprijeđen i harmoniziran s pravnim okvirom i standardima EU-a, ali uvodi nove ciljeve i zahtjeve u skladu s novim i promijenjenim okolnostima.

2. Pravna osnova, organizacija i temeljna načela službene statistike

2.1. Pravna osnova i organizacija statističkog sustava Republike Hrvatske

Svrha i zadaća statističkog sustava

Svrha službene statistike jest kontinuiran razvoj statistike te proizvodnja i diseminacija statističkih podataka u skladu s temeljnim načelima službene statistike. Jedan od glavnih zadataka statističkog sustava jest učinkovita i pravodobna priprema i diseminacija kvalitetnih statističkih pokazatelja koji odražavaju ekonomske i društvene pojave i procese te osiguravaju korisnicima pouzdan izvor za analizu postojećeg stanja i donošenje odluka.

Usporedivost i usklađenost s EU

Službena statistika važna je ne samo u nacionalnim nego i u međunarodnim okvirima jer omogućuje usporedbu pojedinih aspekata društvenoga i ekonomskog razvitka s drugim zemljama. S obzirom na članstvo Republike Hrvatske u EU, poseban naglasak stavlja se na integraciju statističkog sustava Republike Hrvatske u Europski statistički sustav (ESS) te omogućivanje usporedivosti statističkih podataka Republike Hrvatske s podacima država članica EU-a.

Glavni nositelj službene statistike RH

Državni zavod za statistiku⁷ središnje je tijelo, glavni nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike Republike Hrvatske i glavni predstavnik nacionalnoga statističkog sustava pred europskim i međunarodnim tijelima nadležnima za statistiku.

Zakon o službenoj statistici

Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske te temeljna načela, organizacija, položaj, poslovi i koordinacija sustava službene statistike uređeni su Zakonom o službenoj statistici, koji je usklađen s Uredbom (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim statistikama te Kodeksom prakse europske statistike.

Nositelji službene statistike

Poslove službene statistike obavljaju sljedeći nositelji službene statistike:

⁷ U nastavku teksta: DZS

1. Državni zavod za statistiku kao središnje tijelo
2. upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za poslove službene statistike
3. Hrvatska narodna banka
4. druga ovlaštena tijela službene statistike određena Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

2.2. Temeljna statistička načela

Temeljna načela

Temeljna statistička načela na osnovi kojih se razvija, proizvodi i diseminira službena statistika Republike Hrvatske definirana su Zakonom o službenoj statistici. Ista načela definirana su i Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća br. 223/2009 kojom se uređuje europska statistika. Temeljna načela službene statistike jesu:

1. Stručna neovisnost – svrha neovisnog položaja službene statistike jest osiguranje stručne neovisnosti, bez ikakvih pritisaka političkih ili interesnih skupina, posebno u vezi s odabirom tehnika, definicija, metodologija i izvora podataka koji će se primjenjivati te rasporeda i sadržaja svih oblika diseminacije radi proizvodnje objektivnih i nepristranih statističkih podataka.
2. Nepristranost – statistička tijela razvijaju, proizvode i diseminiraju statističke podatke na transparentan način, kojim se svim korisnicima pristupa na isti način.
3. Objektivnost – statistička tijela razvijaju, proizvode i diseminiraju statistiku na sustavnoj, pouzdanoj i nepristranoj osnovi primjenjujući pritom profesionalne i etičke standarde.
4. Pouzdanost – službena statistika treba istinito, točno i konzistentno odražavati stvarno stanje.
5. Statistička povjerljivost – statistička tijela obvezuju se na zaštitu povjerljivih statističkih podataka, bez obzira na to jesu li oni dobiveni izravno za statističke svrhe ili neizravno iz administrativnih ili drugih izvora, te na njihovu upotrebu isključivo za statističke svrhe.
6. Troškovna učinkovitost (isplativost) – troškovi proizvodnje statističkih podataka moraju biti proporcionalni važnosti ciljanih rezultata i koristi. Kad god je to moguće, traženi podaci trebaju biti proizvedeni na temelju postojećih izvora podataka.

Načela

Osim temeljnih statističkih načela, u razvoju, proizvodnji i diseminaciji službene statistike potrebno je primjenjivati i načela iz Kodeksa prakse europske statistike koja se odnose na institucionalno okruženje, statističke proizvodne procese i statističke rezultate te kriterije kvalitete definirane Zakonom o službenoj statistici Republike Hrvatske, ali i Uredbom o europskoj statistici.

2.3. Glavni zadaci hrvatskoga statističkog sustava

Zadaci

Glavni zadaci hrvatskoga statističkog sustava usmjereni su na sljedeće:

- Prikupljanje, obradu i diseminaciju statističkih podataka te dostupnost statističkih podataka visoke kvalitete prilagođenih zahtjevima korisnika
- Čuvanje i jačanje stručne neovisnosti hrvatskoga statističkog sustava
- Povećanje povjerenja domaće i međunarodne javnosti u službenu statistiku
- Međunarodnu suradnju i aktivno sudjelovanje u radu relevantnih domaćih i međunarodnih institucija.

3. Strateške odrednice

3.1. Misija

Kvalitetni i pravovremeni statistički podaci

Troškovno učinkovito prikupljanje i obrada te pravodobna diseminacija kvalitetnih i međunarodno usporedivih statističkih pokazatelja stanja i promjena u gospodarskim i društvenim pojavama te procesima na područjima zaštite okoliša i prirodnim resursima, čime se korisnicima daje mogućnost da svoje odluke, zaključke i aktivnosti temelje na pouzdanim i lako dostupnim informacijama.

Statistički sustav Republike Hrvatske proizvodi nepristrane statističke podatke o društvenim i ekonomskim procesima osiguravajući činjeničnu osnovicu potrebnu za praćenje i analizu stanja hrvatskog gospodarstva i usmjeravanje politika povezanih s razvojem hrvatskog društva i gospodarstva te politika Europske unije.

3.2. Vizija i vrijednosti

Strategija je određena vizijom

Hrvatski statistički sustav osigurava dostupnost širokog skupa međunarodno usporedivih i standardiziranih informacija o društveno-gospodarskim kretanjima u Hrvatskoj primjenom najboljih međunarodnih iskustava u pogledu metoda prikupljanja, obrade i publiciranja podataka te načela učinkovitosti, okrenutosti prema korisniku i kontinuiranog unapređenja ljudskih potencijala.

Vizija Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske kao glavnog nositelja službene statistike temelji se na sljedećim ciljevima:

- ***Učinkovitost i inovativnost pri izvršavanju zadataka te primjena suvremenih tehnologija i elektroničkih oblika komunikacije***
 - ***Uključenost u društvene i ekonomske pojave***
 - ***Orijentiranost korisniku***
 - ***Atraktivnost zapošljavanja stručnjaka iz raznih područja znanosti.***
-

Vrijednosti

Radi ostvarenja zacrtane misije i vizije statistički sustav polazi od dvije temeljne vrijednosti, a one su:

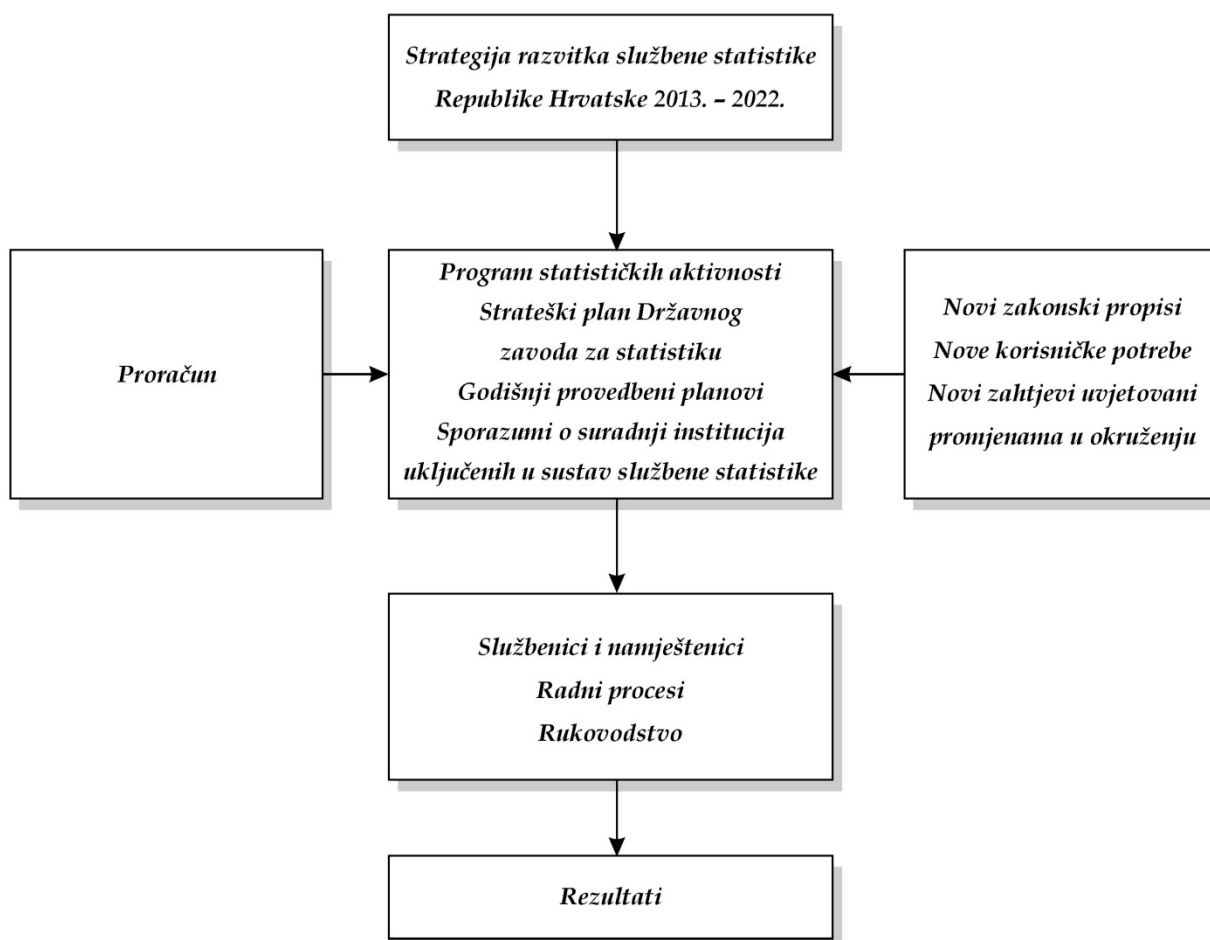
-
- *Proizvodnja i objava kvalitetnih, objektivnih i pravodobnih statističkih podataka*
 - *Kontinuirana suradnja svih nositelja službene statistike u zemlji i inozemstvu radi postizanja najboljih mogućih rezultata.*
-

3.3. Od strategije do rezultata

Učinkovit statistički sustav → rezultati

Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022. treba biti usmjerena na postizanje konkretnih rezultata u nadolazećem razdoblju.

Proces prelaska s ciljeva na rezultate mora se osigurati kvalitetnim i koordiniranim statističkim sustavom. Taj je sustav prikazan na sljedećoj slici.

Strateški dokumenti

Na temelju Strategije razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2013. – 2022. koja definira misiju, viziju, te opće i posebne strateške ciljeve statističkog sustava, za potrebe srednjoročnog planiranja DZS izrađuje Program statističkih aktivnosti, u kojem se navode najvažnije infrastrukturne i razvojne aktivnosti, te glavni rezultati službene statistike po statističkim temama. U skladu sa Strategijom i Programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, DZS izrađuje trogodišnji Strateški plan koji definira načine ostvarenja i pokazatelje rezultata za praćenje ostvarenja postavljenih ciljeva. Svake se godine izrađuje Godišnji provedbeni plan (GPP), kratkoročni dokument u kojem se statističke aktivnosti razrađuju do razine statističkih istraživanja, te se njime određuju nositelji, način i rokovi prikupljanja podataka. Praćenje ostvarenja postavljenih ciljeva osigurava se na temelju Izvješća o izvršenju godišnjeg provedbenog plana. Navedeni dokumenti predstavljaju zakonsku osnovu za provedbu statističkih istraživanja iz koje proizlazi obveza nositelja službene statistike, ali i izvještajnih jedinica da sudjeluju u provedbi statističkih istraživanja i proizvodnji službenih statističkih podataka. U skladu s tim DZS sklapa sporazume i protokole o suradnji s drugim nositeljima službene statistike s kojima u okviru svog djelokruga rada razvija sadržaj i strukturu statističkih podataka te modele njihova

prikupljanja, obrade i objavljivanja kao temelja za pouzdano odlučivanje, a također utvrđuje suradnju na području međusobne razmjene podataka.

Financijska racionalnost

Polazeći od načela financijske racionalnosti, pri izradi Programa statističkih aktivnosti i Godišnjih provedbenih planova uvažavat će se ograničenja vezana za raspoloživost financijskih izvora osiguranih u Proračunu Republike Hrvatske kako bi se u skladu s mogućnostima uvodila nova statistička istraživanja.

Usklađenost

Pri definiranju aktivnosti koje će osigurati postizanje željenih rezultata veoma je važno uzeti u obzir dosadašnja postignuća i potrebu za daljnjim unapređenjem hrvatskoga statističkog sustava. Eurostatov⁸ dokument u kojem se ocjenjuje usklađenost hrvatskoga statističkog sustava s europskim prikazuje glavne zaključke povezane s primjenom načela iz Kodeksa prakse europske statistike.

Glavni zaključci dokumenta⁹ vezani su za sljedeće:

- DZS je prepoznat kao nepristrana i objektivna institucija.
- Prikupljanje podataka temelji se na načelima kvalitete, pravodobnosti i troškovne učinkovitosti.
- Poštuje se načelo statističke povjerljivosti, odnosno upotrebe podataka isključivo za statističke svrhe.
- Provodi se diseminacija statističkih podataka na jednostavan i razumljiv način, uz prateću metodološku podršku.

Kontinuirano unapređenje

Osnovne aktivnosti za unapređenje statističkog sustava trebaju biti usmjerene na⁹:

- Jačanje uloge administrativnih izvora podataka za statističke svrhe
- Uklanjanje ograničenja povezanoga s nedostatkom ljudskih potencijala i financijskih resursa potrebnih za provedbu određenih statističkih aktivnosti
- Jačanje uloge informatičkih i komunikacijskih tehnologija povezanih sa statističkim procedurama.

⁸ Eurostat je statistički ured Europske unije.

⁹ Izvješće o ocjeni usklađenosti statističkog sustava Republike Hrvatske s Kodeksom prakse Europske statistike (*Light Peer Review of the Implementation of the European Statistics Code of Practice in Croatia, Final Report, Eurostat, 2010*)

4. Opći strateški ciljevi i podciljevi hrvatskoga statističkog sustava

4.1. Jačati statistički sustav sustavnom primjenom pravnog okvira i kontinuiranim usklađivanjem s nacionalnim i međunarodnim potrebama i zahtjevima

Jačanje i usklađivanje

- Jačati nacionalni statistički sustav unapređenjem suradnje i koordinacije svih institucija uključenih u prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka
- Sustavno primjenjivati međunarodne i nacionalne standarde u području stručne neovisnosti sustava službene statistike
- Aktivno sudjelovati u razvitku pravne regulative EU-a na području vezanom za statistički sustav te pravodobno usklađivati hrvatske norme u skladu s promjenama na razini EU-a
- Razvijati partnerski odnos s korisnicima podataka i jedinicama koje su obuhvaćene statističkim istraživanjima
- Održavati profesionalnu neovisnost službene statistike.

4.2. Osigurati kvalitetne i harmonizirane službene statističke podatke svim korisnicima što će omogućiti formuliranje, praćenje i evaluaciju mjera u sklopu politika koje provode Hrvatska i Europska unija

Kvaliteta

- Osiguravati raspoloživost statističkih podataka za hrvatsko društvo i gospodarstvo radi učinkovitog praćenja učinaka mjera ekonomske politike i drugih aktivnosti države usmjerenih na ostvarenje održivog razvitka u skladu s ciljevima definiranim u strategiji Europa 2020¹⁰
- Razvijati novi skup statističkih informacija relevantnih za donošenje odluka hrvatskih institucija i institucija EU-a potrebnih za upravljanje gospodarstvom i jačanje nadzora povezanog s načelima definiranim u Sporazumu o stabilnosti i rastu
- Potpuno se uskladiti sa zahtjevima statističkog sustava EU-a u pogledu brojnosti statističkih pokazatelja, rokova objavljivanja i primijenjene metodologije do kraja razdoblja obuhvaćenoga Strategijom
- Uzeti u obzir zahtjeve domaćih korisnika podataka u pogledu uvođenja novih i proširivanja postojećih istraživanja imajući u vidu troškovni aspekt i potencijalne koristi za hrvatsko gospodarstvo

¹⁰ Europa 2020: Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast COM(2010) 2020 final (Europe 2020: A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive growth) COM(2010) 2020 final

- Uvesti dodatne pokazatelje koji povezuju gospodarske trendove s različitim aspektima globalizacije, kvalitete života, zaštite okoliša, blagostanja stanovništva, zdravstvenih uvjeta i socijalne kohezije
- Povećavati učinkovitost u procesu prikupljanja, obradbe i objave podataka
- Osiguravati kvalitetnu statističku osnovicu koja prati aktivnosti poduzetnika, poput poslovnih statistika, kratkoročnih pokazatelja, investicija u ljudski potencijal, istraživanje i razvoj te proces globalizacije. Posebnu pozornost usmjeriti proširenju praćenja sektora s visokom dodanom vrijednošću.

4.3. Učinkovita organizacija hrvatskog sustava službene statistike te unapređenje sustava prikupljanja, obrade i objave podataka koji će se temeljiti na suvremenim metodama

Unapređenje i učinkovitost

- Uvesti sustav upravljanja kvalitetom u hrvatski statistički sustav temeljen na revidiranom Kodeksu prakse europske statistike
- Sustav prikupljanja, obrade i objave podataka temeljiti na najboljim praksama koje primjenjuju najrazvijeniji statistički sustavi
- Uvoditi tehnologiju rada koja će pojednostaviti zahtjeve prema izvještajnim jedinicama te povećavati fleksibilnost statističkog sustava i njegovu prilagodbu novim zahtjevima vodeći računa o tome da se ne povećava opterećenje za izvještajne jedinice
- Jačati integraciju statističkih istraživanja harmonizacijom i standardizacijom statističkih procesa i baza podataka te uspostaviti statističke baze koje omogućuju multidimenzionalnu analizu
- Jačati sudjelovanje DZS-a u oblikovanju administrativnih izvora podataka, što će omogućiti njihovu širu primjenu za statističke svrhe i smanjiti troškove prikupljanja statističkih podataka i u području registara koji obuhvaćaju pravne osobe i u pogledu registara stanovništva
- Razvijati i primjenjivati fleksibilnu IT infrastrukturu i tehničke standarde radi jednostavnijega i učinkovitijeg prikupljanja i obradbe podataka
- Povećati upotrebu suvremenih IT alata u statističkim poslovnim procesima
- Uvođenje novih tehnologija koje omogućuju pristup korisnika širem skupu podataka na jednostavan i troškovno učinkovit način, vodeći računa o razvitku tehnologija kojima se štiti povjerljivost podataka.

4.4. Povećati razinu uključenosti korisnika u proces definiranja aktivnosti i dostupnost rezultata statističkih aktivnosti uz dosljednu primjenu zaštite

Veća uključenost korisnika

- Jačati suradnju s domaćim i inozemnim korisnicima podataka radi kvalitetnije identifikacije njihovih potreba, ali i jačati svijest o mogućnostima i ograničenjima službene statistike
- Suradivati s izvještajnim jedinicama i korisnicima podataka radi ostvarivanja ravnoteže između zahtjeva korisnika i opterećenja izvještajnih jedinica
- Povećavati ponudu baza s mikropodacima za potrebe znanstvenih istraživanja u skladu s uvjetima upotrebe takvih podataka definiranim u okviru Europskoga statističkog sustava
- Povećavati ponudu javno dostupnih podataka za potrebe različitih korisnika
- Razvijati odgovarajuća tehnička rješenja, postupke i organizacijska pravila koja sprečavaju neovlašteni pristup podacima.

4.5. Jačati suradnju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama, poboljšati ugled sudionika hrvatskoga statističkog sustava

Jačanje suradnje

- Unaprijediti suradnju s međunarodnim statističkim institucijama i statističkim uredima međunarodnih institucija te statističkim uredima drugih država, ponajprije država članica EU-a radi unapređenja statistike i prihvatanja najbolje međunarodne prakse
- Jačati suradnju s domaćim i inozemnim znanstvenim institucijama.

4.6. Jačati kvalitetu i pravovremenost objavljivanja statističkih podataka

Diseminacija i usluge korisnicima

- Povećanjem dostupnosti i kvalitete statističkih podataka unaprijediti prepoznatljivost službene statistike kao temeljnog izvora pouzdanih i pravodobnih podataka
- Ojačati i proširiti dijalog između korisnika i nositelja službene statistike radi zadovoljavanja korisničkih potreba
- Primjena novih informatičkih tehnologija u procesu diseminacije službenih statističkih podataka
- Uspostaviti troškovno učinkovitu i integriranu infrastrukturu za pristup podacima od strane korisnika uz osiguranje povjerljivosti statističkih podataka.

Razvoj ljudskih potencijala

4.7. Postići održivost i razvoj sustava službene statistike Republike Hrvatske pravodobnim i kontinuiranim osiguravanjem i razvojem ljudskih potencijala te funkcionalnost organizacije rada putem:

- Planskoga i na načelima kvalitete zasnovanoga sustava upravljanja ljudskim potencijalima
- Proširivanja znanja i vještina koje pridonose razvoju kompetencija ljudskih potencijala iz djelokruga poslova
- Kontinuirane izobrazbe i sustavnog motiviranja
- Uspostavljanja pozitivne organizacijske kulture
- Razvoja sustava praćenja i dokumentiranja interne produktivnosti i djelotvornosti
- Unapređenja organizacije rada u smjeru postizanja razvoja, proizvodnje i diseminacije službene statistike u skladu s potrebama i zahtjevima.

5. Strateški ciljevi po pojedinim područjima hrvatskoga statističkog sustava

5.1. Demografske i društvene statistike

Kvaliteta i pravodobnost

Osnovni cilj ekonomske politike Hrvatske i EU-a jest povećanje blagostanja i životnih uvjeta stanovnika. Za praćenje rezultata takvih politika potrebno je kontinuirano unapređenje društvenih statistika. U sklopu društvenih statistika posebno je važno osigurati praćenje promjena i napretka socijalne i zdravstvene zaštite najugroženijih kategorija stanovništva. Da bi se osigurao uvid u dinamične promjene društva koje treba očekivati, u statističkom praćenju dopunit će se postojeći podaci o stanovništvu, tržištu rada, obrazovanju, kulturi, istraživanju i razvoju, inovacijama, zdravstvu, sigurnosti i zaštiti potrošača, osobnoj potrošnji, nejednakostima u distribuciji dohotka, siromaštvu, socijalnoj koheziji i socijalnoj zaštiti. Socijalni pokazatelji, koje je definirao Eurostat i prema kojima će se razviti izračun na nacionalnoj i regionalnoj razini, omogućuju periodično praćenje napretka zemlje prema zacrtanim ciljevima¹¹. Unutar punog skupa pokazatelja postoji podjela na monetarne, nemonetarne te strukturalne pokazatelje. Monetarni pokazatelji, oslonjeni na podatke o приходima i izdacima stanovništva za osobnu potrošnju, osvjetljavaju problem siromaštva s nekoliko demografskih, financijskih i drugih aspekata, a dopunjeni strukturalnim pokazateljima o ekonomskoj aktivnosti stanovništva, zdravstvu, obrazovanju i uvjetima stanovanja, daju cjelovitu sliku društva. U

¹¹http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Statistics_for_European_policies

suradnji s ekonomskim statistikama ustrajat će se na izradi koherentnoga i sveobuhvatnog skupa podataka o dohotku i potrošnji kućanstava na razini ukupnoga gospodarstva i pojedinih regija te redefinirati izvori podataka i metodologija prikupljanja podataka radi ostvarenja cilja povećane financijske učinkovitosti. Za nova statistička mjerenja i razvoj novih instrumenata istraživanja znatan je izazov globalizacija zbog utjecaja na tijekove migracija, zanimanja i kvalifikacije radne snage, nejednakosti u društvu i sigurnosti, kao i razvoj inovacija te sudjelovanje odraslih u obrazovanju izvan redovitog sustava obrazovanja.

Ciljevi i aktivnosti

Ciljevi u području demografskih i društvenih statistika jesu:

- Modernizacija načina prikupljanja podataka, posebice anketnih istraživanja na kućanstvima (Anketa o radnoj snazi, Anketa o dohotku stanovništva, Anketa o potrošnji kućanstava, Anketa o raspolaganju vremenom i Anketa o sigurnosti)
- Smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica
- Unapređenje sadržaja podataka rodne statistike
- Izrada projekcija stanovništva prema dobi i spolu
- Izrada projekcija kućanstava
- Unapređenje sadržaja podataka migracijske statistike i podataka o azilu (opće stope migracije i specifične stope migracije prema dobi i spolu)
- Unapređenje sadržaja podataka o uvjetima življenja i mjerenje društvenog napretka (pokazatelji o visini i strukturi izdataka za osobnu potrošnju, pokazatelji o dohotku, socijalnoj uključenosti i životnim uvjetima kućanstava)
- Unapređenje sadržaja podataka s područja statistike tržišta rada (pokazatelji o trošku rada, strukturi zarada, slobodnim radnim mjestima, aktivnim mjerama zapošljavanja, mjerenje volonterskog rada)
- Unapređenje sadržaja podataka statistike obrazovanja (pokazatelji o sudjelovanju odraslih osoba u obrazovanju te pokazatelji o nositeljima i polaznicima različitih programa osposobljavanja i usavršavanja izvan redovitog sustava obrazovanja)
- Unapređenje sadržaja podataka statistike kulture
- Izrada pokazatelja o godišnjim primicima i izdacima te korisnicima socijalne zaštite
- Unapređenje sadržaja podataka s područja statistike istraživanja i razvoja (pokazatelji o proračunskom izdvajanju za istraživanje i razvoj, pokazatelji o visoko tehnološki razvijenim granama i uslugama temeljenima na znanju, pokazatelji o ljudskim resursima u području znanosti i tehnologije, pokazatelji o patentima i inovacijama)

- Izrada pokazatelja o sigurnosti, zdravlju i invalidnosti
- Unapređenje sadržaja podataka s područja javnozdravstvene statistike (financijskih i nefinancijskih zdravstvenih pokazatelja, uzroka smrti, pobola i invalidnosti)
- Izrada pokazatelja na temelju anketnih istraživanja (Europska zdravstvena anketa)
- Izrada i praćenje pokazatelja utjecaja okolišnih čimbenika (zrak, voda, hrana, buka i dr.) na zdravlje stanovništva RH.

5.2. Makroekonomske statistike

Kvaliteta i pravodobnost

U razdoblju obuhvaćenu Strategijom nastavit će se aktivnosti na procesu daljnje harmonizacije Nacionalnih računa Republike Hrvatske s ciljem potpune usklađenosti sa standardima i transmisijskim programom EU-a. U skladu s preporukama Eurostata Državni zavod za statistiku preuzet će od Ministarstva financija ulogu nositelja izrade Fiskalnog izvješća, pri čemu će se nastaviti suradnja Državnog zavoda za statistiku, Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija. U skladu sa strateškim ciljevima EU-a definiranim u strategiji Europa 2020, ustrajat će se na kontinuiranom nadopunjavanju makroekonomskih statistika kako bi se osiguralo praćenje makroekonomskih trendova i ostvarenje ciljeva definiranih tim dokumentom. Ekonomska kriza upozorila je na potrebu pojačanog nadzora pojedinih ekonomskih procesa u EU i Hrvatskoj te je potrebno kontinuirano razvijati statističku osnovicu potrebnu nositeljima ekonomske vlasti, ali i široj javnosti za valorizaciju ostvarenja ciljeva definiranih Sporazumom o stabilnosti i rastu (*Stability and Growth Pact*). Unutar makroekonomskih statistika ustrajat će se na kontinuiranoj harmonizaciji podataka o ekonomskoj aktivnosti i povezanim statistikama, posebice na području praćenja stanja u zaštiti okoliša i održivog razvoja, ali i ostalim društvenim pojavama. U sklopu napora za povećanjem troškovne učinkovitosti ustrajat će se na kontinuiranom poboljšanju suradnje s ostalim nositeljima službene statistike te prilagodbi i većem oslanjanju na administrativne izvore podataka.

Ciljevi i aktivnosti

Strateški ciljevi u području makroekonomskih statistika jesu:

- Kontinuirano će se ustrajati na proširenju obuhvata i kvalitete statistike nacionalnih računa radi osiguranja podatkovne osnove potrebne za praćenje gospodarskih trendova i vođenje ekonomske politike. Potpunom primjenom transmisijskog programa EU u pogledu obuhvata podataka i pravodobnosti objave omogućit će se usporedba svih makroekonomskih pokazatelja s ostalim zemljama članicama EU-a.

- Praćenjem i aktivnim sudjelovanjem u radnim skupinama na području nacionalnih računa osigurat će se pravodobna metodološka priprema (pregled svih osnovnih promjena iz SNA 1993/ESA 1995 prema SNA 2008/ESA 2010) te njihov utjecaj na osnovne makroekonomske pokazatelje (bruto domaći proizvod, bruto nacionalni dohodak, stopa inflacije), redefiniranje izvora podataka i primjena unaprijeđenih međunarodnih standarda iz područja nacionalnih računa SNA 2008/ESA 2010. Metodološkim uputama i analitičkim materijalima osigurat će se uvid stručnoj javnosti u učinke metodoloških promjena.
- Uspostavit će se koordinacija i komunikacija svih povezanih sektora unutar DZS-a (makroekonomske statistike, strukturno-poslovne statistike, poljoprivredne statistike, društvene statistike, registri i klasifikacije, IT sektor) radi koordinirane primjene međunarodnih metodoloških standarda (SNA 1993/ESA 1995 na SNA 2008/ESA 2010) u cilju proizvodnje i diseminacije statističkih podataka u skladu s obvezama RH prema transmisijском programu Eurostata.
- Uspostavit će se institucionalna koordinacija i komunikacija radi omogućivanja konzistentnosti podataka svih institucija u statističkom sustavu Republike Hrvatske koje u djelokrugu svog rada prikupljaju, objavljuju ili primjenjuju makroekonomske statistike.
- Prilagodba administrativnih izvora podataka prema novim zahtjevima osigurat će primjenu nove metodologije iz područja makroekonomskih statistika uz povećanje financijske učinkovitosti statističkog sustava i smanjenje tereta za izvještajne jedinice.
- Provođit će se kontinuirano obrazovanje zaposlenika zaduženih za izradu makroekonomskih statistika putem različitih oblika obrazovanja, sudjelovanja na treninzima, seminarima i radionicama u organizaciji Eurostata i drugih međunarodnih i domaćih institucija te unutar samog DZS-a.
- Osigurat će se kvalitetna statistička podloga za praćenje provedbe strategije Europa 2020 koja se temelji na zahtjevu ostvarenja "pametnoga, održivoga i cjelovitog" razvitka. Razvijat će se nova statistička istraživanja te unaprijediti postojeća statistička osnovica bitna za donositelje odluka u EU, nositelje ekonomske politike u Hrvatskoj, ali i za stručnu javnost u kontekstu ciljeva definiranih u Sporazumu o stabilnosti i rastu.
- Statističkim podacima i analizama osigurat će se donositeljima odluka pouzdani statistički podaci i pokazatelji kojima će se koristiti za administrativne i regulatorne potrebe uključujući nadzor podataka kojima se određuju vlastita sredstva EU-a – vlastita sredstva iz bruto nacionalnog dohotka – BND-a – i PDV-a, podataka potrebnih za određivanje visine uplata sredstava u proračun EU-a i udjela u strukturnim fondovima.

- Poboľšat će se statističko praćenje transakcija povezanih s intenziviranjem procesa ekonomske globalizacije – zbog utjecaja financijske krize i znatnog porasta prekograničnih tokova te usitnjavanja proizvodnih procesa naglasak je stavljen na unapređenje statističkog praćenja proizvodnje internacionalnih poduzeća te proširenje skupa postojećih pokazatelja (podaci input-output tablica, vanjske trgovine, strukturno-poslovnih statistika).
- Osigurati će se kvalitetni statistički podaci potrebni za vođenje ekonomske i socijalne politike. Cilj je osiguranje multidimenzionalnih baza podataka koje obuhvaćaju konzistentne informacije iz različitih statističkih izvora i omogućuju detaljan uvid u složene društveno-ekonomske procese. Takve će baze integrirati makroekonomske statistike s ostalim važnim pokazateljima društvenog blagostanja poput pokazatelja vezanih za kvalitetu života, održivog razvoja, zaštite okoliša, zdravlja, dohotka i potrošnje kućanstava, nezaposlenosti, blagostanja i sl.
- Važnost pojedinih sektora (turizam, zaštita okoliša, zdravstvo, energetika) za nacionalno gospodarstvo zahtijeva pojačano statističko praćenje putem izrade satelitskih računa temeljenih na input-output tablicama.
- Osigurati će se izrada i objava statističkih podataka u skladu s Direktivom Vijeća EU-a br. 2011/85 o zahtjevima prema proračunskim okvirima zemalja članica.

5.3. Poslovne statistike

Kvaliteta i pravodobnost

Sustav poslovnih statistika treba osiguravati ažurne, pouzdane i usporedive statističke informacije o poslovanju i akterima poslovanja unutar nacionalnoga tržišnog gospodarstva i omogućiti usporedbu s europskim i drugim međunarodnim gospodarstvima. Osim statističkih pokazatelja vezanih za kretanja u gospodarstvu, za donošenje mjera i akcijskih planova u području energetske politike strateški je važno osigurati ažurne i kvalitetne pokazatelje za praćenje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

Poboľšanje statističkog procesa

Strateški ciljevi poslovnih statistika u sljedećem razdoblju odnose se na poboljšanje sveukupnih statističkih procesa pri proizvodnji, obradi i diseminaciji poslovnih statistika s aspekta harmonizacije metodološkog okvira i metoda koje se primjenjuju za statistička istraživanja, kontinuirano smanjenje opterećenja davatelja podataka i povećanje učinkovitosti u svim fazama provedbe istraživanja pritom vodeći računa o kvaliteti rezultata.

Smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica

Jedan od vrlo važnih strateških ciljeva sustava poslovnih statistika Republike Hrvatske jest smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica i statističkog sustava cjelovitom modernizacijom sustava poslovnih statistika poduzeća radi poboljšanja učinkovitosti i kvalitete statističkih

proizvoda zamjenom klasičnog načina prikupljanja podataka statističkih istraživanja internetskim on-line prikupljanjem (metodom CAWI) i/ili obradom administrativnih izvora podataka umjesto provedbe statističkih istraživanja.

Poslovni pokazatelji u kontekstu ove strategije i u skladu sa sadašnjom definicijom Eurostata odnose se na sljedeće statistike:

- Godišnje poslovne statistike (strukturno poslovne statistike i njihov razvoj, FATS statistike stranih podružnica u zemlji, PRODCOM statistike o industrijskoj proizvodnji te godišnje statistike građevinarstva)
- Kratkoročne poslovne statistike (za područja djelatnosti industrije, građevinarstva, trgovine na malo i ostalih usluga)
- Statistike energije (strukturne i kratkoročne statistike energije, energetske cijene, posebne statistike za podršku novoj nacionalnoj/EU energetske politici i energetske informacijski sustav)
- Statistike transporta, poštanskih i telekomunikacijskih usluga
- Statistike turizma.

Ciljevi i aktivnosti

Strateški ciljevi razvoja poslovnih statistika jesu:

- Razvijen i unaprijeđen konzistentni sustav strukturnih poslovnih statistika harmoniziran sa statističkim sustavom Europske unije i njegovim razvojem koji će omogućiti prikupljanje, proizvodnju i diseminaciju pouzdanih, usporedivih i pravodobnih pokazatelja o strukturi tržišnoga gospodarstva, poslovnim aktivnostima poduzeća (poslovnih entiteta), veličini poduzeća (posebno malih i srednjih), njihovu poslovanju, učinkovitosti i konkurentnosti na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini
- Poboljšana kvaliteta i potpuna usklađenost tuzemnih FATS statistika o strukturi i aktivnostima stranih podružnica koje posluju u zemlji sa zahtjevima Europske unije koje osiguravaju pokazatelje za vrednovanje opsega utjecaja globalizacije na nacionalno i EU gospodarstvo i učinkovitost nacionalnoga i EU tržišta
- Kontinuirano usklađivanje PRODCOM statistika o industrijskoj proizvodnji koji osiguravaju pokazatelje za ocjenu konkurentnosti nacionalne proizvodnje na EU i svjetskim tržištima te izgradnja zajedničke baze podataka statistike industrije i vanjske trgovine na razini proizvoda za automatsko izračunavanje raspoložive potrošnje i njezino postavljanje na internetske stranice radi dostupnosti korisnicima
- Kontinuiran razvoj i unapređenje sustava godišnjih statistika građevinarstva, proizvodnja i diseminacija pouzdanih, usporedivih i pravodobnih pokazatelja o stanju i kretanjima u građevinarstvu koji će omogućiti analizu postojećeg stanja te donošenje odluka
- Unaprijeđen i cjelovito usklađen nacionalni sustav kratkoročnih poslovnih statistika sa statističkim sustavom Europske unije koji

osigurava proizvodnju cijelog skupa ažurnih, relevantnih i kvalitetnih kratkoročnih poslovnih pokazatelja za brzu i pouzdanu analizu poslovnog ciklusa i korekciju tekuće ekonomske politike analizom informacija o kretanju u pojedinačnoj ekonomskoj aktivnosti unutar glavnih sektora ekonomije i u ukupnom gospodarstvu

- Razvijen i unaprijeđen informacijski sustav energetske statistike Republike Hrvatske prema konceptu Europske unije koji će osigurati strukturne i kratkoročne informacije o proizvodnji, potrošnji i cijenama po vrstama energije, o obnovljivim izvorima energije, učinkovitosti nacionalnoga energetskeg sektora i njegovu restrukturiranju, o subjektima uključenima u opskrbu, trgovinu i distribuciju energije sve do izračuna energetske statističke bilance u skladu sa zahtjevima Europske unije i nacionalnom strategijom razvoja energetskeg sektora
- Unapređenje sustava statistike turizma harmoniziranoga s Europskom unijom koji će omogućiti prikupljanje, proizvodnju i diseminaciju pouzdanih, usporedivih i pravodobnih statističkih pokazatelja o stanju i kretanjima ponude i potražnje na hrvatskome turističkom tržištu potrebnih korisnicima
- Razvijen i unaprijeđen konzistentni sustav statistike transporta i komunikacija, harmoniziran sa statističkim sustavom Europske unije, koji će omogućiti prikupljanje, proizvodnju i diseminaciju pouzdanih, usporedivih i pravodobnih pokazatelja o strukturi tržišta svih oblika prijevoza te poštanskih i telekomunikacijskih usluga.

Statistika robne razmjene s inozemstvom

Intrastat/Extrastat

S pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji u hrvatski statistički sustav uvodi se novo statističko istraživanje Intrastat – redovito prikupljanje podataka o robnoj razmjeni između zemalja članica Europske unije na temelju izvještaja odabranih poslovnih subjekata koji sudjeluju u toj razmjeni. Prikupljanje podataka Intrastat od odabranih poslovnih subjekata za DZS obavlja Ministarstvo financija – Carinska uprava. Istodobno, nastavlja se redovito prikupljanje i statistička obrada podataka robne razmjene s trećim zemljama (Extrastat) na temelju Jedinstvenih carinskih deklaracija koje DZS preuzima od Ministarstva financija – Carinske uprave.

Statistika robne razmjene

Rezultat prikupljanja, obradbe i objedinjavanja podataka Intrastata i Extrastata jest ukupni podatak statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom, koji se redovito i pravodobno diseminira brojnim domaćim i međunarodnim korisnicima.

Nova aktivnost u području statistike robne razmjene s inozemstvom jest prikupljanje podataka o trgovini prema poslovnim karakteristikama poduzeća koje počinje pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji te njihova godišnja dostava u Eurostat.

Radi osiguranja ažurnih, pouzdanih i usporedivih statističkih podataka iz područja statistike robne razmjene s inozemstvom nužno je praćenje i primjena europskog zakonodavstva, propisa i metodologije te preporuka Eurostata i Statističkog ureda UN-a, kao i uspješna suradnja između DZS-a i Ministarstva financija – Carinske uprave i Porezne uprave. Također, vršit će se kontinuirano unapređivanje kvalitete, kontrole i obrade podataka te redovito ažuriranje datoteka i baza podataka u DZS-u i Ministarstvu financija – Carinskoj upravi.

5.4. Statistika poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Kvaliteta i pravodobnost

Statistika poljoprivrede, šumarstva i ribarstva obuhvaća vrlo heterogena područja: biljnu proizvodnju, stočarstvo, šumarstvo, ribarstvo, agromonetarne statistike. Osnovni strateški cilj statistike poljoprivrede jest osiguranje kvalitetnih i pravodobnih podataka o strukturnim karakteristikama poljoprivredne proizvodnje čime će se omogućiti kvalitetni nadzor nad provođenjem hrvatske poljoprivredne politike, ali i Zajedničke poljoprivredne politike EU-a.

Ciljevi i aktivnosti

Strateški ciljevi statistika poljoprivrede jesu:

- Kontinuirano će se pratiti razvoj statističkog zakonodavstva i potrebe korisnika te će se nastaviti s harmonizacijom poljoprivrednih statistika s europskim sustavom statistika i tako će se razviti, uskladiti ili dopuniti postojeći podaci o strukturnim istraživanjima, statistici biljne proizvodnje, statistici stočarstva, ribarstva i šumarstva, agromonetarnim statistikama.
- Osiguranje kvalitetnih, pouzdanih i međunarodno harmoniziranih podataka nužno je za potrebe agrarne politike, planiranje i provođenje politike održivog razvoja na regionalnoj i nacionalnoj razini
- Potpuna integracija poljoprivrednih statistika u nacionalni statistički sustav zahtijeva koordinaciju s drugim nositeljima službene statistike. To će se postići sklapanjem sporazuma s institucijama i pružanjem metodološke podrške te većim korištenjem administrativnih podataka za statističke svrhe (zamjena i nadopuna istraživanja i/ili imputacije). Navedenim komplementarnim aktivnostima smanjit će se teret izvještavanja poslovnim subjektima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i ostvariti racionalnije korištenje proračunskih sredstava za službenu statistiku.
- Povećat će se ažurnost Statističkog registra poljoprivrednih gospodarstava (SRPG) kao zajedničkog okvira za odabir uzoraka za prikupljanje podataka poljoprivrednih statistika. Povećanjem ažurnosti SRPG-a unaprijedit će se sustav provedbe službene statistike – povećat će se kvaliteta podataka iz područja strukture poljoprivrednih gospodarstava, stočarstva, biljne proizvodnje i agromonetarnih statistika te će se racionalizirati provođenje istraživanja jer će se dio podataka preuzimati iz SRPG-a.

- Popisom poljoprivrede osigurat će se detaljan uvid u stanje i strukturne karakteristike poljoprivredne proizvodnje. Osim statističke osnovice potrebne za provođenje različitih analiza i vođenje ekonomske politike, podaci dobiveni popisom poljoprivrede omogućuju poboljšanje kvalitete redovitih godišnjih istraživanja iz područja poljoprivrede ažuriranjem SRPG-a kao okvira za odabir uzorka za provođenje poljoprivrednih istraživanja.
- Radit će se na razvoju i integraciji nacionalnog sustava za praćenje statistike agrookoliša – uводит će se svi potrebni pokazatelji i agrookolišni pokazatelji i suradnja s drugim institucijama uključenima u sustav statistike agrookoliša.
- Uspostavit će se učinkovitiji način prikupljanja, obrade i diseminacije podataka i primjena modernijih informacijsko-komunikacijskih rješenja.

5.5. Statistike za više područja

Integracija statističkih istraživanja

Posebna pozornost u okviru razvoja statistika za više područja bit će posvećena istraživanjima na području analize poslovnog ciklusa, regionalnih i urbanih statistika, statistike zaštite okoliša i promjena klime, statistici znanosti, tehnologije i inovacija, te statistici informacijskog društva. Osnovni cilj statistika iz raznih područja jest osiguravanje skupa relevantnih, ažurnih i usporedivih međugodišnjih pokazatelja iz različitih statističkih istraživanja. Dopunit će se i unaprijediti cijeli skup međugodišnjih europokazatelja/prioritetnih europskih ekonomskih pokazatelja i eurotrenda, pokazatelja za praćenje strategije Europa 2020 i održivog razvoja zaštite okoliša i promjena klime, te pokazatelje znanosti, tehnologije, inovacija i informacijskog društva te izgraditi bazu podataka za poboljšanje uporabe od strane donosioca odluka i drugih korisnika statističkih podataka. Očuvanje prirodnih resursa za buduće generacije jedna je od ključnih politika EU-a te je potrebno uložiti dodatne napore u osiguranje što kvalitetnije statističke osnovice vezane za praćenje stanja u prostoru i promjena okoliša.

Ciljevi i aktivnosti

Strateški ciljevi razvoja statistika za više područja jesu:

- unapređenje i koordinacija aktivnosti koje se odnose na proizvodnju, diseminaciju i analizu euroindikatora/prioritetnih europskih ekonomskih pokazatelja
- razvoj statističkih i ekonometrijskih tehnika za unapređenje kvalitete euroindikatora/prioritetnih europskih ekonomskih pokazatelja
- izrada i diseminacija podataka koji se odnose na regionalne i urbane statistike iz različitih područja koja obuhvaćaju pokazatelje ekonomskog i društvenog razvitka

- izrada izabranih strukturno-poslovnih pokazatelja, pokazatelja transporta i informacijskog društva za godišnje regionalne statistike
- izrada novih pokazatelja za smještajnu statistiku turizma za vrste mjesta prema stupnju urbanizacije (rijetko, srednje i gusto naseljena područja) i vrste mjesta prema blizini mora (primorska i ne primorska mjesta) u skladu s Uredbom EU-a br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća koji su važni za razvoj politika u području turizma (osobito za politike ruralnog i pomorskog razvoja)
- unapređenje statistike o uporabi informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poduzećima i kućanstvima
- jačati i razvijati partnerski odnos s nacionalnim regulatornim tijelom u području poštanskih i telekomunikacijskih usluga i unapređivati statistike poštanskih i telekomunikacijskih usluga
- izrada pokazatelja o informacijskom društvu za Digitalnu Agendu 2011. – 2015., strategiju Europa 2020 i e-Hrvatsku
- unapređenje i integracija statistike okoliša, ponajprije statistika voda i statistika otpada. Uspostavit će se računi okoliša: računi za emisije u zrak, energiju, za prirodne resurse, biološku raznolikost. Sustavno će se pratiti pokazatelji održivog razvoja.

5.6. Podrška statističkom outputu

Suvremene statističke metode

Hrvatski statistički sustav nalazi se pred velikim izazovima koji proizlaze iz potrebe za sve širim skupom statističkih pokazatelja uz istodobni zahtjev za povećanjem financijske učinkovitosti. Stoga je izrazito važna uloga daljnjeg razvitka statističkih infrastruktura koje će omogućiti veće oslanjanje na suvremene metode prikupljanja i obrade podataka, oslanjanje na administrativne izvore podataka te povećanje razine suradnje svih sudionika statističkog sustava radi redefiniranja i usklađivanja statističkih istraživanja.

Ciljevi i aktivnosti

Strateški ciljevi razvoja statističkih infrastruktura jesu:

- Pravodobno usklađivati klasifikacijske standarde službene statistike u skladu s promjenama na razini EU-a i/ili drugih međunarodnih tijela, organizacija i institucija

Kontinuirano pratiti promjene međunarodnih klasifikacija te pravodobno prilagoditi i izraditi revidirane nacionalne verzije. Definirat će se svi potrebni metodološki i ostali alati potrebni za njihovu primjenu u statističkim registrima i istraživanjima te pratiti primjena statističkih klasifikacija zbog mogućih korekcija.

- Omogućiti pristup opširnome, pouzdanome i redovito ažuriranu izvoru informacija o klasifikacijskim standardima službene statistike svim korisnicima

Razvijat će se i nadograđivati klasifikacijska baza podataka koja će sadržavati sve raspoložive informacije o statističkim klasifikacijama koje se primjenjuju pri prikupljanju, obradi i diseminaciji statističkih podataka službene statistike. U skladu s promjenama klasifikacijskih standarda baza će se redovito ažurirati i nadopunjavati.

- Razvijat će se Geografski informacijski sustav (GIS) i Nacionalna infrastruktura prostornih podataka (NIPP).

Razvit će se GIS-om podržana baza podataka službene statistike za cijelu Republiku Hrvatsku, grafičkim podacima pridružit će se statistički podaci iz područja demografije, industrije i energije, građevinarstva, ugostiteljstva i turizma, robne razmjene, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, okoliša, zdravstva i drugih statistika. Integrirat će se rad s bazama podataka različitih registara koje vodi DZS i drugi nositelji službene statistike. Primijenit će se direktiva INSPIRE i identificirati set podataka iz djelokruga koji bi se mogao uključiti u NIPP, koji sadrži skup mjera, normi, specifikacija i usluga kojima je cilj, u sklopu uspostave e-vlade, omogućiti učinkovito upravljanje, razmjenu i korištenje georeferenciranih prostornih podataka.

- Razvijat će se Administrativni poslovni registar.

Izgradit će se nova aplikacija Administrativnoga poslovnog registra koja će unaprijediti poslovanje DZS-a tako da će se osigurati povezivanje s drugim registrima i bazama podataka u DZS-u i Republici Hrvatskoj, povećat će se učinkovitost, djelotvornost i ekonomičnost poslovanja, pouzdanost i sveobuhvatnost informacija, uspješnost poslovanja i ispuniti načela utvrđena u Kodeksu prakse europske statistike. Konsolidacijom RPS-a i aplikacije OIB ubrzat će se obrada podataka koji dolaze iz sustava OIB-a, obrada zahtjeva iz sustava Hitro HR proširit će se i optimizirati uz uštede u vremenu, materijalnim resursima i minimalizaciju mogućnosti pogreške pri unosu. Uvođenjem digitalne arhive ubrzat će se pretraživanje arhivske građe, lakše će se dolaziti do traženih informacija te će komunikacija sa strankama biti brža i kvalitetnija. Osim unapređenja rada s dokumentima, smanjit se i njihov broj, a u skladu sa zakonskom regulativom obvezatni dokumenti pohranjivat će se u digitalnom obliku. Uvođenjem funkcionalno objedinjenog rješenja osigurat će korištenje novih usluga građanima Republike Hrvatske putem interneta.

- Osigurat će se kvalitetna i ažurna baza poduzeća unutar Statističkoga poslovnog registra kao polaznog okvira za provedbu statističkih istraživanja koja obuhvaćaju poslovne subjekte u Republici Hrvatskoj te za potrebe statističke analize populacije poslovnih subjekata i njihove demografije.

Statistički poslovni registar razvijat će se u skladu s propisima i smjernicama EU-a koje definiraju obuhvat, karakteristike i kvalitetu podataka statističkih poslovnih registara. U tehničkom smislu, baza Statističkoga poslovnog registra nadograđivat će se u skladu s potrebama praćenja poduzeća i korištenja podataka za provedbu statističkih istraživanja. Unapređivat će se i u najvećoj mogućoj mjeri automatizirati prihvaćanje podataka iz administrativnih izvora te povećavati njihova upotreba za ažuriranje podataka Statističkoga poslovnog registra. Kontinuirano će se raditi na poboljšanju obuhvata i kvalitete podataka kako bi se poboljšala konzistentnost i usklađenost statističkih podataka koji se odnose na poslovanje poduzeća.

DODATAK I. – Povijest hrvatskoga statističkog sustava

- Prvi popis stanovništva na prostoru Hrvatske proveden je 1357. na području Dubrovačke Republike zbog vojnih potreba.
- Godine 1380. proveden je drugi popis na području današnje Župe dubrovačke, kojim su, za razliku od prvoga, popisane i žene.
- Godine 1875. u Kraljevini Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji osnovan je Zemaljski statistički ured.
- Godine 1924. ime je promijenjeno u Statistički ured u Zagrebu. Ured 1929. potpuno gubi financijsku i strukovnu samostalnost i otad je formalno podređen direkciji državne statistike Kraljevine Jugoslavije.
- Statistički ured 1939. je pripojen Predsjedničkom uredu Banske vlasti Banovine Hrvatske.
- Godine 1945. osnovan je Statistički ured Narodne Republike Hrvatske.
- Ime se 1951. mijenja u Zavod za statistiku i evidenciju, 1956. u Zavod za statistiku Narodne Republike Hrvatske te 1963. u Republički zavod za statistiku Socijalističke Republike Hrvatske. Zavod je bio samostalan u financijskome i kadrovskom smislu, ali je bio obvezan primjenjivati jedinstvene programe i metodologije koje je propisivao Savezni zavod za statistiku.
- Republika Hrvatska osnovala je 1992. Državni zavod za statistiku, koji pod istim imenom djeluje i danas. DZS je u radu potpuno samostalan, a posljednjih je godina hrvatski statistički sustav znatno unaprijeđen i harmoniziran sa zahtjevima EU-a.

DODATAK II. – Kodeks prakse europske statistike

Kodeks prakse europske statistike temelji se na 15 načela koja obuhvaćaju institucionalno okruženje, statističke proizvodne procese i statističke rezultate¹².

Načela Kodeksa prakse, zajedno s općim načelima upravljanja kvalitetom, zajednički su okvir kvalitete Europskoga statističkog sustava.

Statistička tijela, koja obuhvaćaju Komisiju (Eurostat), nacionalne statističke ustanove i druge nositelje službene statistike, obvezuju se pridržavati Kodeksa i temeljnih načela.

1. načelo: Profesionalna neovisnost – Profesionalna neovisnost statističkih tijela od ostalih političkih, regulatornih i upravnih odjela i tijela te subjekata iz privatnog sektora osigurava vjerodostojnost europske statistike.
2. načelo: Ovlasti za prikupljanje podataka – Statistička tijela moraju imati jasne pravne temelje za prikupljanje podataka za europske statističke potrebe. Upravna tijela, poduzeća i kućanstva te javnost u cjelini obvezni su na zakonskoj osnovi, a na zahtjev statističkih tijela, dopustiti pristup ili proslijediti podatke za potrebe europske statistike.
3. načelo: Primjerenost resursa – Resursi kojima raspolažu statistička tijela trebaju biti dovoljni za ispunjavanje europskih statističkih zahtjeva.
4. načelo: Predanost kvaliteti – Sve članice Europskoga statističkog sustava obvezuju se raditi i surađivati u skladu s načelima utvrđenima u Deklaraciji o kvaliteti Europskoga statističkog sustava.
5. načelo: Statistička povjerljivost – Tajnost davatelja podataka (kućanstava, poduzeća, upravnih jedinica i ostalih izvještajnih jedinica), povjerljivost informacija te njihova upotreba isključivo za statističke svrhe potpuno je zajamčena.
6. načelo: Nepriistranost i objektivnost – Statistička tijela razvijaju, proizvode i diseminiraju europsku statistiku poštujući znanstvenu neovisnost na objektivan, profesionalan i transparentan način kojim se sa svim korisnicima postupa jednako.
7. načelo: Dobra metodologija – Dobra metodologija mora podupirati kvalitetu statistike. Za to su nužni odgovarajući alati, postupci i stručnost.

¹² Cjeloviti tekst Kodeksa prakse europske statistike dostupan je na:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/code_of_practice

8. načelo: Odgovarajući statistički postupci – Odgovarajući statistički postupci, primijenjeni od prikupljanja do provjere podataka, moraju podržavati kvalitetu statistike.
9. načelo: Umjereno opterećivanje davatelja podataka – Zahtjevi pri izvještavanju proporcionalni su potrebama korisnika podataka te ne smiju biti preveliko opterećenje za davatelje podataka. Statistički uredi prate opterećenost davatelja podataka te postavljaju ciljeve za njihovo smanjivanje.
10. načelo: Troškovna ekonomičnost – Resursima se mora ekonomično raspolagati.
11. načelo: Relevantnost – Europska statistika mora udovoljavati potrebama korisnika.
12. načelo: Točnost i pouzdanost – Europska statistika mora točno i pouzdano odražavati stvarnost.
13. načelo: Pravodobnosti vremenska određenost – Europska statistika mora se pravodobno objavljivati.
14. načelo: Smislenost i usporedivost – Europska statistika treba biti dosljedna te usporediva između zemalja i regija za različita razdoblja.
15. načelo: Dostupnost i jasnoća – Europska statistika treba biti predstavljena na jasan i razumljiv način, objavljena na odgovarajući i primjeren način, raspoloživa i dostupna na nepristranoj osnovi zajedno s metapodacima i smjernicama.